

Supplement 28. Avyayas...a select few.

(And these are just the frequently used ones. Have not included the त्वान्त ल्यबन्त and the तुमन्त . And i deleted almost a 100 because the list was too big! The curious may write to me to get the complete list....if what i have is complete, that is !)

Sr. No.	Avyaya	Meaning	Home - made stuff!!
1.	अकस्मात्	Suddenly	रमेशः अकस्मात् अस्वस्थः अभवत् ।
2.	अग्रे	Ahead, Next	अग्रे कथय, किं जातम् ।
3.	अग्रतः	In front of	मम गृहस्य अग्रतः/पुरः/पुरतः वटवृक्षः अस्ति
4.	अतः	Therefore.	श्वः तव परीक्षा अस्ति, अतः अभ्यासं कुरु ।
5.	अतीव	Very much.	अहम् अतीव सन्तुष्टः अस्मि ।
6.	अत्र	Here.	त्वम् अत्र उपविश ।
7.	अत्रान्तरे	At that instant	अहं किञ्चित् समयार्थं भ्रमणाय अगच्छम् अत्रान्तरे चोरः मम गृहं प्रविश्य धनं चोरितवान् ।
8.	अथवा	Or.	त्वं गच्छ अथवा वामनः गच्छतु ।
9.	अधः	Down	अधः पश्य, उपरि मा पश्य ।
10.	अद्य	Today	अद्य कः वारः अस्ति ?
11.	अधुना	Now.	अधुना किं करणीयम् ?
12.	अनन्तरम्	Then	अनन्तरम् अहं जननीं नमामि ।
13.	अनेकदा	Many times	पुजारी अनेकदा दिवा स्नानं करोति।
14.	अन्यत्र	Elsewhere	मम माता अत्र नास्ति, सा अन्यत्र अस्ति।
15.	अन्यथा	Otherwise	मम पुस्तकं मह्यं यच्छतु अन्यथा/नो चेत् पित्रे

			कथयामि ।
16.	अपि	Also	मया सह सा अपि आगच्छति ।
17.	अरे	Oh	अरे ओ साम्बा (just kiddin')
18.	अलम् (तृ० वि०)	1. Enough, no more. 2. capable.	१ अलं क्रीडनेन । २ एतत् कार्यार्थं सः अलम् ।
19.	अवश्यम्	Definitely	गोपाल, त्वम् अवश्यम् आगच्छतु ।
20.	असकृत्	frequently.	असकृत् भवतः स्मरणं भवति ।
21.	अहो	Excellent, fine. How is that?!	अहो सौन्दर्यम् इन्द्रचापस्य !
22.	आदि, इत्यादि	Etcetera.	बालकः आम्रम् इत्यादि फलानि खादति ।
23.	आदौ	In the beginning	आदौ वयं प्रार्थनां कुर्मः ।
24.	आम्	Yes	आम् । अहम् अवश्यम् आगच्छामि ।
25.	इतः	From here.	इतः दूरं मा गच्छ ।
26.	इतः परम्	Before this	इतः परम् एतद् तु न भूतः ।
27.	इतस्ततः	here and there.	सिंहः गुहायाम् इतस्ततः चलति ।
28.	इति	1. Therefore. 2. Indicating the end. 3. In the opinion of. 4. Completing the quotation.	अहं गच्छामि इति रामः वदति ।
29.	इत्थम्	Thus.	इत्थं रात्री व्यतीता ।
30.	इदानीम्	1. Just now 2. In this matter.	१ इदानीं राधिका भोजनं करोति । २ इदानीं बीरबलः एव प्रमाणः ।
31.	इव	similar	सा तु तस्याः मात इव अस्ति खलु!
32.	इह	here	इह कः वसति ?
33.	उच्चैः	1. High up. 2. Serene	अहं उच्चैः वदामि, त्वम् उच्चैः मा वद ।

34.	उपरि	Above.	उपरि आकाशः अस्ति ।
35.	उभयत्र	In both places	उभयत्र शिवमन्दिरम् अस्ति ।
36.	ऋते (पं० वि०)	Without/ Except for	ज्ञानात् ऋते कुतः मोक्षः ?
37.	एकत्र	Together	छात्राः एकत्र उपविशन्ति ।
38.	एकदा	Once	एकदा सिंहः ग्रामम् अगच्छत् ।
39.	एकशः एकैकशः	One by one.	एकशः/एकैकशः वर्गं प्रविशत ।
40.	एतावत्	This much, so much	एतावत् धनं मां ददातु ।
41.	एव	Only	देव, त्वम् एव मम माता असि ।
42.	एवम्	Thus	एवं कृत्वा किं भवति?
43.	कति	How many	वर्गे कति छात्राः सन्ति?
44.	कथम्	How.	ईश्वरः कथं प्रसन्नः न भवति ?
45.	कथमपि	Somehow.	कथमपि अहं परीक्षायाम् उत्तीर्णा भवेयम् ।
46.	कदा	When	त्वं कदा भोजनं करोषि ?
47.	कदाचित्	At some time.	कदाचित् सा आगमिष्यति ।
48.	कदापि	Anytime	कदापि असत्यं मा वद ।
49.	किम्	1. Why? 2. Who, which, what 3. Of what use (with instrumental)	त्वं किं खादसि ? अन्धस्य दीपेन किम् ?
50.	किञ्चित्	A little	किञ्चित् ओदनं परिवेषयानि किम्?
51.	किन्तु	But	समयः अस्ति किन्तु त्वम् अभ्यासं न करोषि
52.	किमर्थम्	for what reason	रामः अद्य किमर्थं व्यायामं न करोति ?
53.	किंवा	or else	त्वं कवितां पठ किंवा स्तोत्रं पठ ।
54.	किल	1. Indeed 2. So it is said.	मम हस्तलेखनं भवती पठितुं शक्नोति किल?
55.	कुतः	1. Whence 2. Where	कुतः आगच्छति ?

56.	कुत्र	Where	तव पुस्तकं कुत्र अस्ति ?
57.	कृते (ष० वि०)	for the sake of.	रामस्य कृते अहं भोजनं करोमि ।
58.	क्रमशः	in serial order	क्रमशः आगच्छन्तु सर्वे ।
59.	क्व	Where (showing extremes)	क्व रामः क्व च अहम् ।
60.	क्वचित्	Sometimes, at some place.	अत्र क्वचित् उपविशामि ।
61.	खलु	Indeed.	न खलु धाव, अन्यथा पतिष्यति ।
62.	च	and , also.	अहं वदामि, रामः च वदति ।
63.	चेत् नो चेत्	If so. If not.	यदि सः अस्ति चेत् अहम् आगच्छामि नो चेत् अन्येद्युः मिलामः ।
64.	झटिति	Immediately	झटिति गृहं प्रविश ।
65.	ततः	From there	ततः बालकाः आगच्छन्ति ।
66.	ततस्ततः	After that	ततस्ततः जनाः सर्वे गृहं गतवन्तः
67.	तत्र	There	तत्र मन्दिरम् अस्ति ।
68.	तदर्थम्	For that	भवान् साफल्यम् इच्छति? तदर्थम् परिश्रमं करोतु ।
69.	तदानीम्	At that time	यदा मम गृहे किमपि उत्सवः अस्ति तदानीम् सर्वे जनाः आगच्छन्ति ।
70.	तदनन्तरम्	After That	तदनन्तरम् आचार्या अस्मान् पाठयति ।
71.	तर्हि	(if so)... <u>then</u> .	यदि सः आगच्छति तर्हि अहम् आगच्छामि ।
72.	तावत्	1. That much 2. In the first instance. 3. Till then	यावत् शक्यं तावत् एव देयम् । त्वमेव तावत् चिन्तय । यावत् मम देहे प्राणाः तावत् त्वां न विस्मरिष्यामि ।
73.	तथा हि	As an example....	यथा रामः आचरति तथाहि आचरतु ।
74.	तद्वत्	Similarly	यथा सा कार्यं करोति, तद्वत् त्वम् अपि कुरु ।
75.	तदनुसारेण	According	गुरुः यत् कथयति तदनुसारेण कार्यं करोतु ।

76.	तूष्णीम्	Silent	कक्षायां तूष्णीं स्थातव्यम् ।
77.	दूरम् दूरे	Far	इतः दूरे तडागः अस्ति ।
78.	दूरात्	From a distance	दूरात् आगच्छतं बालकम् अहं पश्यामि ।
79.	द्वुतम्	Immediately	अहम् अपि द्वुतं चलामि ।
80.	धिक्	More	धिक् मूर्खम् ।
81.	न , नहि, नो	No	अहं न वदामि ।
82.	ननु, नु	Truly	ननु सा सुन्दरी!
83.	नमः, नमोनमः	Salutations	भुवनेश्वर्यै नमः
84.	नाम	1. By name 2. Indeed 3. Probably 4. Willingly	दशरथः नाम राजा आसीत् ।
85.	नितराम्	Completely.	अहं त्वयि नितरां स्निह्यामि ।
86.	नीचैः	Below Softly	अहं नीचैः वदामि, त्वम् उच्चैः वद ।
87.	नूनम्	Certainly.	जनकः श्वः नूनम् आगमिष्यति ।
88.	नो चेत्	If not.	कृपया भोजनं करोतु नो चेत् अहम् अपि भोजनं न करोमि ।
89.	परन्तु	But	समयः अस्ति परन्तु त्वम् अभ्यासं न करोषि
90.	परितः (द्वि० वि०)	all around	ग्रामं परितः वृक्षाः सन्ति ।
91.	पश्चात्	1. Afterwards. 2. Later on.	अहं प्रथमं गच्छामि त्वं पश्चात् आगच्छ ।
92.	परश्वः	The day after tomorrow	परश्वः मम गृहम् आगच्छतु ।
93.	परह्यः	The day before yesterday	परह्यः कः वारः आसीत् ?
94.	प्रपरश्वः	the day after the day after tomorrow.	प्रपरश्वः कः वारः भविष्यति ?
95.	प्रपरह्यः	The day before the	प्रपरह्यः सा मम गृहं आगता ।

		day before yesterday	
96.	प्राक्	Before	भोजनात् प्राक् हस्तौ प्रक्षालय ।
97.	प्रातः	Morning	सर्वे जनाः प्रातः भ्रमणाय गच्छन्ति ।
98.	पुनः	1. Again 2. But. 3. Often	पुनः कथां वद ।
99.	पुनः पुनः	Again and again	पुनः पुनः किमर्थं कथयसि ?
100.	पुनरपि	Once again	पुनरपि पठनं करोतु ।
101.	पुरः	In front	मम गृहस्य अग्रतः/पुरः/पुरतः वटवृक्षः अस्ति ।
102.	पुरतः (ष० वि०)	In front	मम गृहस्य अग्रतः/पुरः/पुरतः वटवृक्षः अस्ति ।
103.	पुरस्तात्	1. first, foremost. 2. In front of.	मम गृहं तव पुरस्तात् एव वर्तते ।
104.	पुरा	In ancient times	पुरा दशरथः नाम राजा आसीत् ।
105.	पूर्ववत्	Like before	पूर्ववत् तत्र एव मिलामः
106.	प्रति (द्वि० वि०)	Towards.	नदी समुद्रं प्रति गच्छति ।
107.	प्रतिदिनम्	Daily	प्रतिदिनम् अहं जपं करोमि ।
108.	प्राक् (पं० वि०)	Before.	जपात् प्राक् स्नानं कुरु ।
109.	प्रातः	Morning	प्रातः सूर्यं नमामि ।
110.	प्रायः	Mostly	प्रायः मम सेवकः षडदवादने आगच्छति ।
111.	प्रायेण	Mostly.	प्रायेण सा बसयानेन आगमिष्यति ।
112.	बहिः	Outside	अध्यापकः कक्षायाः बहिः गच्छति ।
113.	बहुधा	Often	अहं बहुधा आपणं गच्छामि ।
114.	भूयः	Often, again, more.	रविः भूयः पाठं न पठति ।

115.	भूयो भूयः	Again and again.	भूयोभूयो नमाम्यहं मम गुरुवरम् ।
116.	भोस् , भोः	Hey! (Masculine)	भोः राम अत्र आगच्छतु ।
117.	मन्दम्	Slowly	कच्छपः मन्दं चलति ।
118.	मा	Do not.	असत्यं मा वद ।
119.	मुहुः मुहुर्मुहुः	frequently, again	कोकिलः मुहुर्मुहुः कूजति ।
120.	मुहूर्तम्	A small point in time. A little while	मुहूर्तं तिष्ठतु अहम् अपि आपणम् आगच्छामि ।
121.	यत्	1. Namely(when introducing a clause.) 2. Since	रामः वदति यत् अहं गच्छामि ।
122.	यतः	1. Because 2. From when 3. From where.	अहं छत्रम् आनयामि यतः वर्षा पतति ।
123.	यत्र	where	यत्र रामस्य भजनं तत्र आज्रजेयः ।
124.	यथा तथा	as.....like	यथा राजा तथा प्रजा ।
125.	यदा	when	यदा मेघाः गर्जन्ति तदा मयूराः नृत्यन्ति ।
126.	यदा कदाचित्	Whenever	यदा कदाचित् समयः अस्ति तदा मम गृहम् आगच्छतु ।
127.	यदि..... तर्हि	If then	यदि त्वं पठिष्यसि, तर्हि महान् भविष्यसि ।
128.	यद्यपि तथापि	Even if , then also.	यद्यपि सः प्रयत्नं करोति, तथापि सः साफल्यं न प्राप्नोति ।
129.	यावत्.....तावत्	while....till that time	सः यावत् आगमिष्यति अहं तावत् न गमिष्यामि ।
130.	युगपद	At one time, simultaneously.	यदा अध्यापकः प्रश्नः पृच्छति तदा सर्वे छात्राः युगपद उत्तरं दातुम् इच्छन्ति ।

131.	वरम्	Better than.	एकं वरं गुणीपुत्रः ।
132.	वा	Or	त्वं कृष्णः वा शङ्करः वा ।
133.	वारं वारम्	Again and again	सः वारं वारं मम गृहम् आयाति ।
134.	वृथा	Unnecessary, in vain.	वृथा वृष्टिः समुद्रेषु ।
135.	विना (द्वि०, तृ०, पं०)	Without.	कारणं विना/कारणेन विना/कारणात् विना मनुष्यः कार्यं न करोति
136.	विशेषतः	Especially	विशेषतः मम कार्ये एतद् पुस्तकम् अतीव उपयुक्तं भवति ।
137.	विस्तरतः	In great detail	अध्यापकः विस्तरतः विषयं पाठयति ।
138.	शनैः	Slowly, gradually	बालः शनैः शनैः चलति ।
139.	शीघ्रम्	Fast	शीघ्रं चल, शनैः मा चल ।
140.	श्वः	Tomorrow	श्वः कः वारः भविष्यति ?
141.	सकृत्	Once.	अहं मानसरोवरं सकृत् अगच्छम् ।
142.	सततम्	Always.	अहं सदा/सर्वदा/सततम् प्रयत्नं करोमि ।
143.	सत्वरम्	Quickly	अध्यापकं दृष्ट्वा छात्राः सत्वरं वर्गं प्रविशन्ति ।
144.	सत्यम्	Really	अहं यत् वदामि तत् सत्यम् ।
145.	सदा	Always.	अहं सदा/सर्वदा/सततम् प्रयत्नं करोमि ।
146.	सदैव	Always	अहं सदा/सर्वदा/सततम् / सदैव प्रयत्नं करोमि
147.	सद्यः	1. Now only 2. Immediately	सद्यः अहम् आगन्तुं न शक्नोमि ।
148.	समीपम् समीपात् समीपे	Near	ग्रामात्/ ग्रामस्य समीपम् नदी अस्ति ।
149.	संक्षेपतः	In short	संक्षेपतः कथां कथयतु ।

150.	सम्यक्	Well, right.	बालकस्य विचाराः सम्यक् सन्ति ।
151.	सर्वतः	From all sides	सर्वतः तु अत्र पर्वताः शान्ति ।
152.	सर्वत्र	Everywhere.	परमात्मा सर्वत्र अस्ति ।
153.	सर्वदा	Always.	अहं सदा/सर्वदा/सततम् प्रयत्नं करोमि ।
154.	सह (तृ० वि०)	With	अहं मम मित्रेण सह खेलामि ।
155.	सहसा	Suddenly. Without thought.	अध्यापकः कक्षायां सहसा आगच्छत् ।
156.	साक्षात्	Actually	सः तु साक्षात् रामः ।
157.	सामान्यतः	Generally	सामान्यतः अत्र सायंकाले वर्षा पतति ।
158.	सायम्	Evening	सायम् अहं गृहम् आगच्छामि ।
159.	स्वयम्	Himself/herself	सावित्री स्वयं वस्त्राणि सीव्यति ।
160.	हि	Because, indeed, only	ईश्वरः हि अस्माकं रक्षकः ।
161.	ह्यः	yesterday.	ह्यः कः वारः आसीत् ?
162.	क्षिप्रम्	Quickly	त्वं कार्यालयात् क्षिप्रम् आगच्छ ।